

2. Ахновський Д. В., Литвиненко Р. О. Відображення археологічної спадщини давнього Єгипту на грошових знаках світу. *Актуальні питання гуманітарних наук*. Дрогобич : Видавничий дім «Гельветика», 2024. Вип. 81. Том 1. С. 4–11.

3. Pinn T. The History of modern Egypt through its commemorative coins. *Scoop Empire*. URL: <https://scoopempire.com/the-history-of-modern-egypt-through-its-commemorative-coins/>

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-585-6-8>

Маленька Т. Ф.

*кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри мов і літератур Близького та Середнього Сходу
Київського національного університету імені Тараса Шевченка
м. Київ, Україна*

ПАНТЕЇСТИЧНИЙ СВІТОГЛЯД ПОЕЗІЇ СОГРАБА СЕПЕГРІ

Поезія Сограба Сепегрі (*سهراب سپهری*) (1928–1980) – іранського художника, філософа, містика з пантеїстичним світоглядом – належить до кращих здобутків модерністичної літератури Ірану другої половини ХХ ст. С. Сепегрі – автор шести поетичних збірок і двох поем, які з'явилися друком протягом 50–60-х рр. ХХ ст. і згодом склали повне прижиттєве зібрання творів «Вісім книг» (*هشت کتاب*) (1978) [7].

Пантеїстичний світогляд поета найяскравіше виявився в поемі «Голос кроків води» (*صدای پای آب*) (1965) та збірці верлібрів «Зелений об'єм» (*حجم سبز*) (1968). Світогляд С. Сепегрі – поета й художника – має багато спільного з європейським модернізмом, особливо з французьким сюрреалізмом, а також з філософією суфізму [2], індуїзму і дзен-буддизму. Класична перська поезія, яку, за висловом А. Кримського «всю овіяно суфізмом» [1] з перським пантеїстичним різновидом, зокрема газелі й месневі суфійського містика Дж. Румі, давньоіранська «Авеста» і вивчення Вед, поїздки до Індії і Японії вплинули на формування творчості С. Сепегрі [6]. Формально поезія С. Сепегрі тяжіє до школи Німа Юшиджа – засновника літературного напрямку *she'ri now*, в якому відбулася переорієнтація іранських поетів з класичної метрики арузу й канонічних поетичних форм газелі, касиди, рубаї, месневі до стофічного, «білого» і вільного вірша, насамперед верлібру [8].

С. Сепегрі як поета-новатора з індивідуальним художнім письмом філософа-пантеїста засвідчила насамперед автобіографічна поема «Голос кроків води» (*صدای پای آب*), яку відомий іранський літературознавець С. Шамісса вважає початком сходження на вершину творчості [8, с. 336–340]. Наступна поема «Мандрівник» (*مسافر*), у якій душа поета мандрує крізь географічний простір і час зі зверненнями автора до давньоперської, індуїстської й аврамічної міфології, і особливо збірка «Зелений об'єм» (*حجم سبز*) [7] з 25 верлібрів продемонстрували глибину філософської думки й художню досконалість поетичної творчості С. Сепегрі. Саме в «Зеленому об'ємі» (*حجم سبز*) найяскравіше виявився суфійський й містико-пантеїстичний світогляд поета [3, с. 170]. Присутність Бога в навколишній природі, божественне світло, що пронизує всі оточуючі предмети – яблуко, гранат, мідну чашу, грядку огірків, басейн з рибками і т. д. – затримує погляд поета й художника. С. Сепегрі – майстер деталі, художнього образу і одночасно поет-містик, який постійно відчуває єднання з Всесвітом і Всевишнім. Цю гармонію з навколишнім світом і природою йому вдалося досягти шляхом свідомого усамітнення в селищі Голестане неподалік рідного міста Кашан, де С. Сепегрі створив свої кращі поетичні шедеври. Тріада людина-природа-Бог розкривається через єднання поета з навколишнім світом – природою центрального Ірану – і одночасно з постійним відчуттям самотності, яке властиве суфію-містику в його прагненні возз'єднання з Всевишнім [3, с. 170–173]. Ідіостиль художнього письма поета у збірці «Зелений об'єм» (*حجم سبز*) надзвичайно легкий, гармонійний, прозорий з високою концентрацією глибинної філософської думки.

Суфійський і містико-пантеїстичний підтекст поезії С. Сепегрі приваблює не тільки перськомовного читача; його вірші перекладені англійською [4], французькою, німецькою, італійською, вірменською, українською мовами. Як правило найґрунтовніші видання перекладів «Зеленого об'єму», зокрема книга «The Expanse of Green. Translated from the Persian by David L. Martin, Ph.D.» [5], супроводжені коментарями суфійських і містико-пантеїстичних сенсів поезії С. Сепегрі.

Література:

1. Агатангел Кримський. Нариси життя і творчості / ред. Л. В. Матвєєва. К. : Стилос, 2006. 564 с.
2. Маленька Т. Ф. Суфізм. *Філософський енциклопедичний словник*. URL: <https://9.slovaronline.com/3142-суфізм>

3. Маленька Т. Ф. Суфізм і пантеїзм: перська середньовічна й українська модерна поезія початку XX ст. *Східний світ*. 1999. № 1–2. С. 170–179. URL: <http://jnas.nbuv.gov.ua/article/UJRN-0001328487>

4. Sepehri S. *The Eight Books: A Complete English Translation*. Translated by Pouneh Shabani-Jadidi, Prashant Keshavmurthy. BRILL, 2021. 432 p.

5. *The Expanse of Green: Poems of Sohrab Sepehri*. Translated by David L. Martin. New York: Kalimat Press and UNESCO Collection, 1988.

6. Sarshar H. Sepehri, Sohrab. *Encyclopædia Iranica*. Published: August 15, 2009. URL: <https://www.iranicaonline.org/articles/sepehri-sohrab/>

7. (2023). سپهری، سهراب. هشت کتاب. چاپ ششم. تهران: گل آذین، ۱۴۰۲، ص ۳۱۸.

8. (2003). شمیسا، سیروس. سبک شناسی شعر. چاپ نهم. تهران: فروس، ۱۳۸۲، ص ۴۳۰.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-585-6-9>

Малиновська Н. Л.

*гебраїст, перекладач з мови іврит,
співзасновниця*

*Аналітичного центру балканських досліджень
м. Київ, Україна*

ВПЛИВ СІОНІСТСЬКИХ ІДЕЙ НА ТВОРЧІСТЬ ХАЇМА-НАХМАНА БЯЛИКА

На межі XIX століття початку XX століття на землях під владою Російської імперії, державною політикою якої був антисемітизм, єврейська громада зазнавала насилля, приниження та порушення прав. Як наслідок виникає серед єврейської інтелігенції сіоністських рух. Він мав на меті утвердження Єврейської держави.

Нещодавні події на Близькому Сході знову привернули увагу світової спільноти до насилля над євреями. Сьомого жовтня 2023 року терористичне палестинське угруповання ХАМАС здійснило напад на цивільне населення Ізраїлю. Ця ситуація призвела до антисемітських пропалестинських акцій у більшості іноземних країн, які було організовано лівоорієнтованими організаціями та деякими політичними партіями. На цих мітингах виголуквалися гасла, що заперечують існування Держави Ізраїль. Окрім того на цій хвилі в Російській Федерації був здійснений єврейський погром. 29 жовтня 2023 року в аеропорту Махачкали місцеве населення увірвалося до аеропорту,